

Doporučení České vakcinologické společnosti pro očkování kontaktů se spalničkami (13. března 2014)

Spalničky jsou akutní vysoce nakažlivé exantémové onemocnění vyvolané virem ze skupiny paramyxovirů s inkubační dobou 8-21 dnů. Onemocnění se přenáší kapénkovou infekcí. V první katarální fázi, která začíná obvykle 10. den po nákaze a trvá přibližně 4 dny je přítomna horečka, rýma, kašel a konjunktivitida. Na konci první fáze nemoci se mohou na sliznicích dutiny ústní v oblasti molárů objevit drobné bělavé tečky – Koplikovovy skvrny. Poté následuje exantémové stádium - výsev makulopapulózního exantému za boltci, na krku a na týle, se šířením na obličej, trup a končetiny. V obličeji a na zádech exantém často splývá. Izolace nemocného je nutná od zjištění onemocnění do 7 dnů po objevení se exantému. Součástí nekomplikovaných spalniček je také bronchitida. Onemocnění v graviditě nezpůsobuje kongenitální malformace plodu. Prodělané onemocnění zanechává celoživotní imunitu. Komplikace mohou být primární, vyvolané virem spalniček, nebo sekundární – bakteriální superinfekce. Po dobu 6 týdnů je významně snížena buněčná imunita.

V České republice bylo zavedeno povinné očkování proti spalničkám v roce 1969, nejprve jednou dávkou živé atenuované vakcíny, od roku 1975 se očkování provádí dvěma dávkami vakcíny. V tomto období byly očkovány děti po dovršení 12 měsíců života.

V souvislosti se zvýšeným výskytem a regionálními epidemiemi spalniček v České republice doporučuje Česká vakcinologická společnost ČLS JEP pro osoby, které byly v kontaktu s nemocným spalničkami v období jeho infekčnosti (4 dny před a 4 dny po objevení se exantému), tento postup očkování:

- 1) nejvíce ohroženy vznikem onemocnění jsou osoby v minulosti neočkované proti spalničkám z důvodu odmítnutého/zameškaného očkování nebo osoby ročníku narození 1969 a méně (nechráněný jedinec), které dosud spalničky neprodělaly a nebyly očkovány;
- 2) ohroženy jsou také osoby ročníku narození 1970 – 1975, očkované v dětství pouze jednou dávkou vakcíny proti spalničkám (nedostatečně chráněný jedinec);
- 3) v riziku nákazy jsou kojenci, u kterých nebylo očkování proti spalničkám podle národního imunizačního programu dosud zahájeno (nechráněný jedinec);
- 4) mezi rizikovou skupinou osob patří zdravotničtí pracovníci;
- 5) u nechráněných nebo nedostatečně chráněných jedinců se doporučuje očkování jednou dávkou vakcíny proti spalničkám (např. Priorix) do 72 hodin po kontaktu s infekcí;
- 6) očkování nechráněných jedinců lze provést u dětí 9 měsíců věku a starších;
- 7) v případě kontraindikace očkování (těhotné ženy, jedinci s defekty imunity apod.) je možné provést stanovení morbilových protilátek. Při nízkém nebo neznámém titru protilátek lze dle individuálního zvážení podat preventivně imunoglobulin do 7 dnů po kontaktu, např. Igamplia dle doporučené dávky v SPC (Igamplia 160 mg/1 ml)
 - k prevenci nebo ke zmírnění průběhu onemocnění spalničkami je možné podat neimunizovaným osobám vystaveným infekci, včetně dětí mladších 9 měsíců věku, 0,25 ml/kg tělesné hmotnosti do jednoho týdne po expozici infekci. Dětem se sníženou imunitou, vnímavým k infekčním onemocněním, které přišly do kontaktu se spalničkami, se doporučuje dávka 0,5 ml/kg tělesné hmotnosti.

V případě, že není vyhlášeno mimořádné očkování pro oblast se zvýšeným výskytem spalniček nebo se nejedná o pravidelné očkování v rámci národního imunizačního programu, očkování není hrazeno a očkovaný jedinec si ho musí sám zaplatit.